

Opisivači za školske eseje na osnovnoj razini na probnoj državnoj maturi 2009.

Lik Grge Čokolina (Zlatarovo zlato)

A ČITANJE I RAZUMIJEVANJE TEKSTA

20 BODOVA

A1 navedena obilježja ponuđenoga teksta

2 boda

Očekivano

- ljubav Dore i Pavla i sukob Zagrepčana s gospodarom Medvedgrada (Stjepko Gregorijanac)
- naslov Zlatarovo zlato metafora je za Doru Krupićevu koja je bila voljena zlatarova kći

2 boda – naveo je sve očekivano – važnije je da napiše sukob Zagrepčana, nego ljubav; i da je objasnio naslov (nije nužno da ga imenuje)

1 bod – naveo je samo ljubav Dore i Pavla i objasnio naslov;
- objasnio je samo naslov ili samo temu romana

0 bodova – nije navedeno ništa od očekivanoga

A2 Prepoznati ključni sadržajni podatci i struktura

4 boda

Očekivano

- ljubavna i povijesna fabula
- njihovo međudjelovanje
- Grga je lik intriganta i pokretač je radnje
- crno-bijela tehnika oblikovanja likova

4 boda – navodi sve očekivano

3 boda – ispušta jedan element od očekivanoga

2 boda – navodi dva elementa očekivanoga

1 bod – navodi samo jedan element

0 bodova – nema ništa od očekivanoga

(u A4 staviti bodove ako je sve potkrijepio)

Očekivano

1 bod - u prvome ulomku saznajemo njegove fizičke osobine - da je ružan
(U A4 potkrijepa)

1 bod - fizičke su mu osobine podudarne s moralnim i psihičkim, ružan je i zao, pokvaren, i dosljedno je takav u cijelome romanu, ne samo prema Dori, nego prema svima

1 bod - karikira ga tako da dovodi njegove mane do vrhunca i izborom riječi u opisu

1 bod - opisuje ga poredbama, umanjenicama, pridjevima –
Prepoznaje ironijski naboj posebice u deminutivima, prijezir, osjeća se osobni piščev stav
(u A4 primjeri za deminutive, pridjeve i poredbe)

1 bod - drugi odlomak – saznajemo moralne i psihičke osobine - da je tračer, manipulant, podmukao lukavac, licemjeran, želi se boljim nego što jest, klevetnik, ogovara

1 bod - on to sve radi jer je povrijeđen što je Dora odbila njegovu prošnju, želi se osvetiti i Dori i Magdi koja mu je osujetila podle planove

6 bodova – piše o svemu očekivanome i sve točno obrazlaže

5 bodova – piše o svemu očekivanome, ali nedovoljno obrazlaže

4 boda - uočava različitu karakterizaciju u prvom i drugome ulomku, ali ne uočava karikaturalnost, i ne objašnjava njegove postupke

3 boda – opisuje lik, nema karikaturalnosti, objašnjava šturo izbor riječi u opisu, samo ih navodi kao epitete, ne prepoznaje piščevu ironiju i podrugljivost

2 boda – piše samo da je Grga negativan lik, pre ne kontekstualizira ga, ne povezuje s Dorom na pravi način, ne objašnjava njegove postupke

1 bod – samo šturo navodi dio očekivanoga (navodi bez ikakvih objašnjenja kakav je Grga, može se iščitati da pristupnik vjerojatno nije pročitao djelo nego sve temelji na odlomku)

0 bodova – nema ništa od očekivanoga

A4 navedene tvrdnje potkrijepljene citatom/parafrazom, 4 boda

Potkrjepa iz A2

- kratko navodi elemente jedne i druge fabule i njihovo prožimanje
- objašnjava zašto je Grga lik intriganta – spletkara – kuje urote, kleveće, smišlja podvale

Potkrjepa iz A3

- **fizički opis Grgin, opis lica** – Suhonjast trčuljak, glava debela, obla kao glava od kupusa, obrve guste nad nosom svedene, oči male, crne, bodljive, kad ih nije vinska magla zastirala, (voli popiti), nos tup, širok, uzvinut, a crven, da se bojiš primaći mu puščana praha, lice oblizano, nebradato,

- iz prethodnoga opisa treba konkretno izdvojiti

- **poredbu:** obla kao glava od kupusa
- epitete: neka navede samo nekoliko: suhonjast, debela, obla glava, guste obrve, oči male, crne, bodljive, nos tup, crven, uzvinut, širok
- ironija u deminutivima: trčuljak, brijačić

4 boda – sve očekivano potkrijepljuje vrlo obilno i točno

3 boda – potkrijepljuje sve očekivano, ali ne prepoznaje ironiju

2 boda – potkrijepljuje samo dva elementa od očekivanoga

1 bod – potkrijepljuje samo jedan element očekivanoga

0 bodova – tvrdnje nisu potkrijepljene ili je potkrjepa pogrešna

A5 pokazano razumijevanje teksta

4 boda

Očekivano

- Dorin otac odbija Grginu prošnju jer je Dora premlada, a i on je udovac, pa mu je još potrebna
- Grga je povrijeđen zbog odbijanja i kao negativan lik smišlja osvetu koja mu na kraju i uspijeva: otruje Doru, na kraju ga ubija puškom Miloš Radak
- pristupnik slobodno izražava svoje mišljenje o Grgi Čokolinu i njegovoj sudbini – bilo bi dobro da prepoznaju da pravda ne može biti zadovoljena jer je Dora mrtva, pogiba i Pavao

4 boda – jasno i točno pokazuje razumijevanje romana, prema očekivanome

3 boda – površno poznaje podatke o Grginoj prošnji i sudbini, ali načelno poznaje kraj romana

2 boda – ne poznaje završne događaje vezane uz Grgu, navodi samo da njegova prošnja nije uspjela, zna da je Dora otrovana

1 bod – očito je da ne poznaje dobro roman, ali piše nešto na temelju odlomka

0 bodova – uopće ne razumije tekst

Turizam (Dubravka Oraić Tolić)

A ČITANJE I RAZUMIJEVANJE TEKSTA

20 BODOVA

A1 navedeni temeljni problemi o kojima tekst govori

2 boda

Očekivano:

- pristupnik navodi da tekst govori o putovanjima i trenutku kad su putovanja postala turizam. Objašnjava razliku između tih pojmova: putovanje može biti uvjetovano različitim uzrocima, a turizam ima samo jedan povod: dokolica i razonoda.

2 boda – ima sve očekivano: uočio je razliku između putovanja i turizma

**1 bod – navodi samo putovanje ili samo turizam, ne uspoređuje ih;
- djelomično je odgovorio**

0 bodova – nema ništa od navedenoga ili je navedeno pogriješno

A2 prepoznati ključni sadržajni podatci

4 boda

Očekivano

a) objašnjava značenje riječi **nomad** u osnovnom značenju, uočava metaforu u sintagmi **suvremeni nomad**, upotrebljava tu riječ i suprotstavlja je riječi **turist** ili **putnik**; stavlja u vezu riječi **nomad – turist – putnik**

b) pristupnik zauzima stav prema početnoj tvrdnji da su ljudi oduvijek putovali (**negacijski – smatra da to što su nekada imali 'migracije', da to nisu putovanja; ili potitivan stav – gdje smatra da su baš ta putovanja bila važna i bitna**)

c) motivi **'starih' putovanja: prehrana, hodočašće, zarada, pustolovina, bijeg od opasnosti, slava,**

- motivi 'novih' putovanja – dosada, razonoda, dokolica, pomodnost

d) **usporedba tih motiva: stari imaju i egzistencijalni poticaj, novi zapravo troše, imaju za cilj odmor**

4 boda – navodi sva četiri elemenata

3 boda – navodi najmanje tri elementa ili površno četiri elementa

2 boda – navodi najmanje dva elementa

1 bod – navodi najmanje jedan element

0 bodova – ne navodi ništa navedeno ili je sve pogriješno i previše udaljeno od teme

Očekivano

- a) - značenje izraza 'moderna kuga' – konotacija nije negativna nužno, to je 'zaraza' kojoj većina ljudi podlegne, no, nema smrtnoga ishoda;
- b) - moderni čovjek bombardiran je primamljivim ponudama za putovanja, oni koji imaju mogućnosti, uzimaju ponudu, a oni koji nemaju, pate;
- jako je važno 'zaraziti se na što udaljenijoj destinaciji'
- c) - ta moderna kuga onečišćuje okoliš, uništava se okoliš umjetnom gradnjom na atraktivnim lokacija (A4 primjer – Španjolska i Jadran)
- d) - navodi argumente da je to slatka bolest – jer se čovjek može odmoriti, razonoditi, nešto naučiti, upoznati druge kulture itd...
- navodi argumente da se može u današnje vrijeme jednako dobro živjeti i bez putovanja (A4 primjerice: može se putovati i virtualno)
- e) - autorica postavlja retoričko pitanje o ulozi turizma u gospodarstvu, ne odgovara na njega jer to nemoguće, jer su sve njezine mogućnosti zapravo točne – pristupnik može odabrati bilo koju mogućnost iz autoričina pitanja i argumentirati je

6 bodova – navodi sve očekivano

5 bodova – navodi sve očekivano, ali dijelom površno

4 boda - objašnjava tri očekivana elementa, i to točno, ostali su možda i spomenuti, ali površno i nerazumljivo

3 boda – objašnjava dva očekivana elementa, i to točno; ili nabraja više elemenata, možda i sve, ali samo šturo prepričava tekst

2 boda – objašnjava samo jedan očekivani element, i to točno; ostale nabraja, možda i sve, ali šturo i površno

1 bod – samo prepričava tekst, ne problematizira tekst, ima elemenata očekivanoga, ali nepovezano, neprecizno, udaljeno od teksta

0 bodova – nije pokazano razumijevanje teksta ili se potpuno udaljio od teme

A4 navedene tvrdnje potkrijepljene citatom/parafrazom, 4 boda

Očekivano

- potkrjepa za A1 – iz ulomka
- potkrjepa za A3 – pristupnikovi argumenti za 'slatku bolest'
  - uloga turizma
  -
- potkrjepa za sve ostale tvrdnje
- primjer za stav o književnicima

4 boda – barem četiri tvrdnje potkrijepljuje vrlo obilno i točno, citatima, parafrazama i vlastitim primjerima

3 boda – potkrijepljuje tri svoje tvrdnje; potkrijepljuje sve tvrdnje, ali dijelom površno

2 boda – potkrijepljuje samo dvije tvrdnje

1 bod – potkrijepljuje samo jednu tvrdnju

0 bodova – tvrdnje nisu potkrijepljene ili je potkrjepa potpuno pogrešna

A5 pokazano razumijevanje teksta

4 boda

Očekivano

- pristupnik daje kratki komentar svih književnika i njihovih stavova o putovanjima, odlučuje se za jednoga s kojim se slaže ili mu je najzanimljiviji, ne mora se slagati ni s jednim, ali mora jasno navesti zašto

- ne vrjednuje se pristupnikov stav i odabir, očekuje se da sustavno, razložno i argumentirano iznosi svoje mišljenje

4 boda – sve je prokomentirao, odabrao je jedan i jasno artikulirao svoj stav

3 boda – lošije komentira, ali dobro objašnjava svoj odabir i svoj stav; ili obrnuto

2 boda – djelomično komentira i djelomično objašnjava svoj stav

1 bod – prepričava tekst umjesto da komentira, ima stav, ali ga šturo objašnjava

0 bodova – uopće ne komentira mišljenja književnika i ne zauzima stav